

Programma 25 juli 2021

Hoornder kerk
Den Hoorn (Texel)
Aanvangstijd 14.30 & 19.00 uur

Mirna Ackers, fluit
Vital Stahievitch, piano

Paul Taffanel
(1844-1908)   Fantasie op “Der Freischütz” van Carl Maria von Weber (1855)

Theobald Böhm
(1794-1881)   3 Lieder uit Schwanengesang D.957 van Franz Schubert (1858)
Nr. 4 – Ständchen
Nr. 10 – Das Fischermädchen
Nr. 12 – Am Meer

César Franck
(1822-1890)   Sonate voor viool en piano in A gr. t., arr. Jean-Pierre Rampal
Allegretto ben moderato
Allegro
Recitativo-Fantasia: Ben moderato
Allegretto poco mosso

Toelichting programma zondag 25 juli 2021 Hoornder kerk Den Hoorn (Texel)

Theobald Böhm wist in de vroege romantiek de dwarsfluit dusdanig te verbeteren dat er naast Böhm zelf meerdere virtuoze fluitspelers opstonden. Zij deden gretig mee aan het circus van virtuoze solisten dat zich in de negentiende eeuw ontwikkelde. Het nadeel was alleen dat de grote, serieuze componisten de nog jonge fluit grotendeels links lieten liggen waardoor het romantische repertoire vooral uit virtuoze showstukken bestaat zoals de Fantasie op 'Der Freischütz' van Paul Taffanel. Voor het serieuzere werk was men aangewezen op transcripties. Böhm zelf maakte daarvoor zijn belangrijke toevoeging aan de fluitfamilie, de altfluit, dankbaar gebruik van met zijn bewerking van liederen van Franz Schubert. Toch zou het nog tot de eerste helft van de twintigste eeuw duren eer grote fluitisten het aandurfdën om het grote, gekende romantische repertoire voor de fluit te bewerken. Jean Pierre Rampal was met zijn bewerking van de Vioolsonate van César Franck een van de eerste die het fluitrepertoire op deze manier verrijkte. De drie werken op het programma vormen zo in een notendop het verhaal achter de volwassenwording van de fluit.

Paul Taffanel geldt als de belangrijkste Franse fluitist uit de tweede helft van de negentiende eeuw. Hij wordt, mede dankzij zijn *Méthode complète de flute* die na zijn dood afgemaakt werd door een van zijn leerlingen, beschouwd als de grondlegger van de Franse fluitschool. Taffanel was docent aan het Parijse conservatorium en daarnaast eerste fluitist van respectievelijk de Opéra-Comique en de Opéra. Zijn kennis van het operarepertoire kwam hem goed van pas in de werken die hij schreef om het fluitrepertoire uit te breiden. Een van zijn bekendste werken in deze is de **Fantasie op 'Der Freischütz'** van Carl Maria von Weber. Deze opera uit 1821 kende grote populariteit in de tweede helft van de negentiende eeuw en de prachtige thema's en aria's waren een dankbaar doelwit voor virtuoze instrumentalist-componisten om alle uithoeken van het instrument van hun keuze te etaleren. En dat is precies wat Taffanel doet in dit werk. Hij maakt daarbij dankbaar gebruik van aanpassingen aan de Böhmfluit door zijn leermeester Louis Dorus die hem in staat stelde om nog expressiever en sneller te spelen. Taffanel toont zich daarbij een ware componist door de het belang van Webers orkestratie op waarde te schatten; de pianopartij is niet louter begeleiding, maar een evenredige stem in deze 'samenvatting' van Webers opera. Dat begint al meteen bij de introductie die refereert aan de Wolfsschluchtscene waarin hoofdpersoon Max kennis maakt met de jager die kogels ontwerpt die altijd raak schieten. Vervolgens brengt de Fantasie de aria *Leise, leise, fromme Weise* van Agathe, de geliefde van Max, en een reeks variaties gebaseerd op het slot van deze aria. Het prachtige *Andante quasi allegretto-gedeelte* is weer gebaseerd op de lyrische aria *Und ob die Wolke* uit de derde akte. De Fantasie sluit af met een *Allegro energico* gebaseerd op de vrolijkere aria *Kommt ein schlanker Bursch* gegangen.

Met de toepassing van grotere toongaten, een ringkleppensysteem om ze adequaat te sluiten en het patent dat hij in 1847 hierop verkreeg werd Theobald Böhm de grondlegger van de moderne dwarsfluit die nog steeds zijn naam draagt. Het verbeterde kleppensysteem stelde hem in 1858 ook in staat om grotere fluiten te maken en de fluitfamilie uit te breiden met de altfluit. Hoewel Böhm zelf een meer dan uitstekend fluitist was en ook een behoorlijk componist, ging hij voor het vroegste altfluitrepertoire te rade bij bestaande werken van grote componisten. Om de lyrische kwaliteiten van de altfluit te etaleren kwam hij uit bij **Drie liederen uit Schwanengesang D 957** van Franz Schubert. Böhm kende de populaire bewerkingen voor fluit en klavier die Leopold Jansa (1795-1875) had gemaakt en gebruikte deze als voorbeeld voor zijn altfluitversie van *Ständchen*, *Das Fischermädchen* en *Am Meer* waarin hij de zanglijn van Schubert regelmatig verrijkt met typerende fluitfiguraties.

De Franse fluitist Jean-Pierre Rampal (1922-2000) is van eminent belang geweest voor de hedendaagse acceptatie van de fluit als solo-instrument. Niet alleen enthousiasmeerde hij twintigste eeuwse componisten zoals Pierre Boulez, Francis Poulenc en Krzysztof Penderecki om voor de fluit te schrijven, ook zorgde hij voor een herwaardering van het barokke fluitrepertoire. Daarnaast was

hij een van de eersten die daadwerkelijk wat deed aan het gebrek aan substantieel fluitrepertoire uit de Romantiek door bewerkingen te maken van belangwekkende werken zoals de beroemde **Violsonate in A** van César Franck. Franck schreef het werk in 1886 als huwelijkscadeau voor de vioolvirtuoos Eugène Ysaÿe. Hij was te veel componist om er louter een virtuoos showstuk van te maken en schreef een even lyrische als doorwrochte sonate waarin de thema's van alle delen verwant aan elkaar zijn. Franck perfectioneerde hiermee de zogenaamde cyclische vorm die Franz Liszt al in 1853 toegepast had in zijn Pianosonate in b. Het werk, dat Ysaÿe op de ochtend van zijn bruiloft op 26 september 1886 voor het eerst speelde, bestaat zoals vele sonates sinds Beethoven uit vier delen, maar is een stuk vrijer in vormopzet. Franck lijkt met zijn langzaam-snel-langzaam-snel-sequens van de vier delen meer te verwijzen naar de barokke sonata da chiesa. De sonate groeide mede dankzij de inspanningen van Ysaÿe uit tot een van de bekendste en meest gewaardeerde werken van Franck en tot een van de grote klassiekers uit het vioolrepertoire. Dankzij Rampal, die het werk veel uitvoerde en ook opnam, werd het een even grote fluitklassieker.

Paul Janssen

Fluitiste **Mirna Ackers** geniet van veelzijdigheid en verenigt haar passie voor muziek, haar liefde voor arrangeren en haar achtergrond als musicologe in haar concerten. Zij maakt deel uit van het Canal City Flute Quartet, waarvoor ze alle arrangementen maakt. Daarnaast remplaceert Mirna regelmatig in orkesten, zoals het Nederlands Philharmonisch Orkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Camerata RCO, waarvan onlangs de CD *Salon (presque sans violin)* [Gutman Records CD192] is uitgebracht.

Een belangrijke ervaring voor haar was het soleren in het Fluitconcert van Jacques Ibert met de Webern Kammerphilharmonie o.l.v. Vladimir Kiradjiev tijdens het isaFestival 2019 van de Universität für Musik und darstellende Kunst Wien. Na het winnen van de auditie voor dit soloconcert is ze intensief begeleid door Maria Fedotova van het Orkest van het Mariinski Theater in Sint-Petersburg in de voorbereiding voor dit concert.

Mirna heeft bij Marieke Schneemann en Kersten McCall van het Koninklijk Concertgebouworkest (KCO) gestudeerd aan het Conservatorium van Amsterdam. Piccolo lessen volgde zij bij Vincent Cortvrint (KCO). Masterclasses volgde zij onder andere bij Jacques Zoon, Felix Renggli en Emily Beynon. Naast haar concerten vindt Mirna tijd om zich muzikaal in te zetten voor charitatieve doelen waar ze met haar optredens geld inzamelt, zoals voor Stichting KIKA en Learn2Learn.

Pianist **Vital Stahievitch** studeerde te Minsk (Belarus) aan het Nationale Muziekcollege en aan de Nationale Muziekacademie bij Zoja Katsjarskaja. Vervolgens studeerde hij aan het Conservatorium van Amsterdam in Amsterdam bij Håkon Austbø cum laude af en studeerde bij Naum Grubert aan de Universiteit van Amsterdam. Op zijn zestiende won hij een prijs op de Internationale Stasys Vainiunas Pianowedstrijd in Vilnius (Litouwen 1996, tweede prijs). Verder was hij prijswinnaar van het Emmanuel Durllet Internationale Pianoconcours in Antwerpen en van het Europese Unie Pianoconcours Arcangelo Speranza in Taranto (Italië). Ook won hij een diploma's op het Internationale Pianoconcours "Minsk-2005", het Internationale Chopin Pianoconcours in Marianske Lazne (Tsjechië) en het YPF-pianoconcours te Amsterdam. Hij soleerde in steden in Belarus, met verschillende orkesten en kamerensembles. Hij trad verder op in Engeland, Duitsland, Frankrijk, Nederland, België, Mexico, Noorwegen, Griekenland, Rusland, Litouwen, Portugal en de Verenigde Staten. Van hem verschenen CD's met muziek van Schubert en van Prokofjev. Vital speelt ook graag werken van Belarussische componisten uit verschillende eeuwen.